

ГРОШОВО-КРЕДИТНА ПОЛІТИКА ТА МЕХАНІЗМИ ЇЇ РЕАЛІЗАЦІЇ В УКРАЇНІ

Н. В. Тарасевич

Грошово-кредитна політика за своєю визначальною функцією глобальними завданнями не є автономною. Як одна з найважливіших структурних ланок, державного регулювання макроекономічними процесами, вона спрямовується на реалізацію їх головних завдань, вирішення триєдиної мети: збалансувати економічний розвиток, забезпечити оптимальну зайнятість і стримати інфляцію.

Загальна цільова спрямованість грошово-кредитної політики лише не заперечує, а й передбачає визначення її автономних, тактичних цілей. Цільовою функцією монетарної політики тактичного порядку є забезпечення внутрішньої стабільності грошей, забезпечення керованості емісійними процесами і відповідної стабільності грошового обігу.

Суб'єктом грошово-кредитної політики виступає держава, яка регулює цю сферу через свої представницькі органи — Центральний банк і відповідні урядові структури—міністерства фінансів, скарбниці та інші установи. Визначальна роль у здійсненні всього комплексу заходів держави у сфері грошового обліку та кредитних відносин належить її Центральному банкові.

На відміну від країн з адміністративною економікою, де Державний банк відіграє монопольну роль в усьому комплексі грошово-кредитних відносин, для країн з розвинутим ринком адекватною є дворівнева банківська система. Така система передбачає децентралізацію головних сфер банківської діяльності—забезпечення стабілізації грошового обігу та безпосереднього здійснення всього комплексу депозитних операцій, кредитного обслуговування фізичних і юридичних осіб.

Грошово-кредитна політика в Україні має специфічні особливості. Вона здійснюється не лише в умовах недостатнього розвитку ринкової, в тому числі банківської інфраструктури, нерозвиненого фінансового ринку, ринку капіталів, уповільненого процесу приватизації державної власності, а й за вкрай несприятливої ситуації, пов'язні з тиском інфляції та дефіцитом державного бюджету.

З цих умов процес напрацювання відповідних механізмів монетарної політики та її безпосередні заходи характеризуються недостатньою зрілістю.

Програмою грошово-кредитної політики НБУ передбачається подолання негативних процесів, що мали місце у сфері грошово-кредитних відносин в останні роки. Програмою визначено, що головною метою грошово-кредитної політики у наступному році є досягнення монетарної стабільності, яка має забезпечити зниження темпів інфляції і зміцнення національної валюти. Зазначена політика має здійснюватися за такими напрямками:

1. Зниження темпів інфляції.

Інфляційний процес має стати керованим, що сприятиме відновленню виробництва, зупиненню зубожіння народу, створенню перед умов для подальшого реального зростання заробітної плати і заощаджень населення. Лише на таких засадах можна розвивати інвестиції і прискорити економічну активність виробництва. Ця перспектива має стати реальністю за умови проведення започаткованих економічних реформ, зменшення дефіциту бюджету, лібералізації зовнішньо-економічної діяльності, фінансового оздоровлення виробництва.

2. Фінансування Уряду.

Маючи за мету забезпечення тривалого зниження темпів інфляції, фінансування Уряду банківською системою знижено до рівня нижче 30% валового внутрішнього продукту. При цьому передбачено, що фінансування буде проводитися комерційними банками через державні цінні папери. Цим

заходом утворюється простір для деякого зростання кредитів, що направлятимуться безпосередньо в економіку.

3. Операції на відкритому грошовому ринку.

З 1995 р. НБУ за дорученням Уряду розпочав продаж державних облігацій внутрішньої позики, продаж короткострокових казначейських зобов'язань Уряду. Гроші комерційних банків, а через них і підприємств і населення мобілізуються на розв'язування найважливіших загально-державних проблем з одночасним зменшенням небажаного їх впливу на зростання цін.

4. Стабілізація валютного ринку і валютного курсу.

Передбачається подальше проведення лібералізації і розширення валютного ринку, створюватимуться умови для надходження іноземної валюти у банківську систему України, Для підтримання курсу національної валюти НБУ у межах визначених параметрів регулюватиме валютні резерви, здійснюючи Інтервенції на валютній біржі.

5. Відновлення довіри до національної валюти.

Підтримання курсу національної валюти до іноземних валют через операції з валютними резервами Національного банку і проведення ефективної грошово-кредитної політики мають зміцнити довіру до національної валюти.

6. Національний банк та інструменти його політики.

Механізм надання кредитів Національним банком буде здійснюватися на загальноприйнятих у світовій практиці ринкових засадах:

- підтримання процентних ставок позитивних у реальному вираженні;
- проведення рефінансування комерційних банків і кредитування Уряду на рівних умовах через кредитний аукціон.

7. Рефінансування комерційних банків.

НБУ надаватиме традиційні кредити рефінансування під заставу державних цінних паперів та векселів, що мають товарну основу. Це стимулюватиме розширення попиту на боргові зобов'язання Уряду та активізуватиме використання векселів у розрахунках, що сприятиме подоланню платіжної кризи.

Передбачається здійснення ряду заходів, що сприятимуть зниженню обсягів готівкового обігу, в тому числі і на основі запровадження електронних грошей у розрахунках за товари та послуги в Україні (створення електронних гаманців). За допомогою іч передбачається уповільнити відтік готівкових грошей у «тіньову» економіку.

Такими є основні заходи НБУ та уряду щодо подальшої стабілізації грошово-кредитної системи України. Осмислення їх суті дає можливість більш глибоко усвідомити механізм грошово-кредитної політики України, що здійснюється в період ринкової трансформації її економіки.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бровкова Е., Продиус И. Финансово-кредитная система государства,— К : Сирин, 1997.
2. Гальчинський А. Теорія грошей,—К.: Основи, 1996.
3. Гриценко О. Гроші та грошово-кредитна політика. — К.: Основи, 1997.
4. Савлук М. Вступ до банківської справи, —К.: Лібра, 1998.
5. Усов В. Деньги, денежное обращение: инфляция, — М.: Банки и биржи, 1999.